



РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29

28 січня 2022 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 4

До Ради суддів України надійшло звернення Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області щодо надання роз'яснень про порядок надання компенсації суддям та працівникам апарату суду у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці.

За приписами частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України регулює Закон України "Про державну таємницю" від 21 січня 1994 року №3855-ХІІ (далі - Закон №3855-ХІІ).

Згідно з частиною першою статті 22 Закону №3855-ХІІ державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації мають право провадити діяльність, пов'язану з державною таємницею, після надання їм Службою безпеки України спеціального дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Частиною другою статті 22 Закону № 3855-ХІІ передбачено, що допуск до державної таємниці із ступенями секретності "особливої важливості", "цілком таємно" та "таємно" надається дієздатним громадянам України віком від 18 років, які потребують його за умовами своєї службової, виробничої, наукової чи науково-дослідної діяльності або навчання, наказом чи письмовим розпорядженням керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, де працює, перебуває на службі чи навчається громадянин.

Відповідно до частини четвертої статті 22 Закону №3855-ХІІ допуск до державної таємниці керівникові органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації надається наказом чи письмовим розпорядженням посадової особи, що призначає його на посаду, а у разі, коли орган державної влади, орган місцевого самоврядування, підприємство, установа, організація не підпорядкована іншому органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємству, установі, організації або не належить до сфери їх управління, допуск до державної таємниці надається

зазначеному керівникові наказом чи письмовим розпорядженням керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, яка є замовником робіт, пов'язаних з державною таємницею.

Згідно з частиною сьомою статті 22 Закону №3855-ХІІ надання допуску передбачає: визначення необхідності роботи громадянина із секретною інформацією; перевірку громадянина у зв'язку з допуском до державної таємниці; взяття громадянином на себе письмового зобов'язання щодо збереження державної таємниці, яка буде йому довірена; одержання у письмовій формі згоди громадянина на передбачені законом обмеження прав у зв'язку з його допуском до державної таємниці; ознайомлення громадянина з мірою відповідальності за порушення законодавства про державну таємницю.

Відповідно до частини першої статті 23 Закону №3855-ХІІ залежно від ступеня секретності інформації встановлюються такі форми допуску до державної таємниці: форма 1 - для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності "особливої важливості", "цілком таємно" та "таємно"; форма 2 - для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності "цілком таємно" та "таємно"; форма 3 - для роботи з секретною інформацією, що має ступінь секретності "таємно", а також такі терміни дії допусків: для форми 1 - 5 років; для форми 2 - 10 років; для форми 3 - 15 років.

Робота в умовах режимних обмежень покладає на особу, якій у встановленому порядку надано допуск до державної таємниці встановленої форми, певні зобов'язання та обмеження. Якщо така робота зумовлена виконанням професійних обов'язків (зокрема, за відповідною посадою у державному органі), це означає, що в умовах режимних обмежень особа працює постійно, у зв'язку з чим у неї відповідно до статті 30 Закону №3855-ХІІ виникає право на отримання компенсації.

Крім того, вказаною статтею Закону №3855-ХІІ передбачено, що у разі коли за умовами своєї професійної діяльності громадянин постійно працює з відомостями, що становлять державну таємницю, йому повинна надаватися відповідна компенсація за роботу в умовах режимних обмежень, види, розміри та порядок надання якої встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Так, на виконання зазначених вимог закону, Кабінет Міністрів України постановою від 15 червня 1994 року №414 затвердив Положення про види, розміри і порядок надання компенсації громадянам у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року №414 (далі – Положення №414).

У пункті 1 Положення №414 зазначено, що воно визначає види, розміри і порядок надання компенсації працівникам органів законодавчої, виконавчої та судової влади, органів прокуратури, інших органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, які за умовами своєї професійної діяльності постійно працюють з відомостями, що становлять державну таємницю (далі - особи, які працюють в умовах режимних обмежень).

Згідно з пунктом 2 Положення №414 особам, які працюють в умовах режимних обмежень, крім працівників режимно-секретних органів, установлюється надбавка до посадових окладів (тарифних ставок), заробітної плати (у разі визначення законом її розміру) залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "особливої важливості", - 20 відсотків; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "цілком таємно", - 15 відсотків; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "таємно", - 10 відсотків.

Відповідно до пункту 5 Положення №414 такими, що постійно працюють з відомостями, що становлять державну таємницю, вважаються особи, які за своїми функціональними обов'язками або на час виконання робіт згідно з укладеними договорами займаються розробленням, виготовленням, обліком, зберіганням, використанням документів, виробів та інших матеріальних носіїв державної таємниці, приймають рішення з цих питань або здійснюють постійний контроль за станом захисту державної таємниці.

Згідно з пунктом 6 Положення №414 персональний склад осіб, які працюють в умовах режимних обмежень, та розмір надбавки визначаються керівником відповідного органу законодавчої, виконавчої та судової влади, органу прокуратури, інших органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, де працюють ці особи.

Частиною другою статті 135 Закону №1402-VIII встановлено, що суддівська винагорода складається з посадового окладу та доплат за 1) вислугу років; 2) перебування на адміністративній посаді в суді; 3) науковий ступінь; 4) роботу, що передбачає доступ до державної таємниці.

Крім того, частиною восьмою статті 135 вказаного Закону встановлено, що суддям виплачується щомісячна доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "Цілком таємно", - 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "Таємно", - 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

Робота в умовах режимних обмежень покладає на суддю та працівника апарату суду, якому у встановленому порядку надано допуск до державної таємниці встановленої форми, певні зобов'язання та обмеження, зокрема не розголошення будь-яким способом державної таємниці, яка довірена або стане відомою у зв'язку з виконанням службових обов'язків, не брати участі у діяльності політичних партій та громадських організацій, діяльність яких заборонена в порядку, встановленому законом, не сприяти іноземним державам, іноземним організаціям чи їх представникам, а також окремим іноземцям та особам без громадянства у провадженні діяльності, що завдає шкоди інтересам національної безпеки України тощо.

Тому засекречуванню підлягає інформація, яка віднесена до державної таємниці, а не документ. Отже, обов'язок зберігання інформації, яка є державною таємницею як під час розгляду справи, так і поза межами робочого часу, має

постійний характер обов'язку виконувати зобов'язання, пов'язані з охороною державної таємниці.

Рада суддів України зазначає, що порядок надання компенсації суддям у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці, ґрунтуються на необхідності дотримання положень частини першої статті 126 Конституції України про незалежність і недоторканність суддів, оскільки складовою конституційно визначених та встановлених законодавством гарантій є обов'язок держави забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів, піклуватися про матеріальне і побутове забезпечення суддів на належному рівні, не допускати погіршення умов оплати праці суддів порівняно з іншими категоріями працівників.

Вищевказане стосується також працівників апарату суду, які мають допуск до державної таємниці.

Виходячи з системного аналізу норм чинного законодавства Рада суддів України констатує, що положення статті 30 Закону №3855-ХІІ, пунктів 2, 5 Положення слід розуміти так, що необхідною умовою отримання компенсації у зв'язку з виконанням робіт, які передбачають доступ до державної таємниці, є наявність в особі допуску до державної таємниці (на підставі якого надається доступ до державної таємниці), та не обов'язково залежить від виконання робіт/завдань та/або посадових обов'язків, які вимагають доступу до державної таємниці чи з огляду на поставлені завдання передбачають виникнення необхідності у такому доступі.

Враховуючи, що встановлення надбавки за службу в умовах режимних обмежень передбачена у випадку постійної роботи з відомостями, що становлять державну таємницю, а такими, що постійно працюють з відомостями, що становлять державну таємницю, вважаються особи, які за своїми функціональними обов'язками або на час виконання робіт, згідно з укладеними договорами, займаються розробленням, виготовленням, обліком, зберіганням, використанням документів, виробів та інших матеріальних носіїв державної таємниці, приймають рішення з цих питань або здійснюють постійний контроль за станом захисту державної таємниці.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про порядок надання компенсації суддям та працівникам апарату суду у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці, відповідно до статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Положення про Раду суддів України, затвердженого Х позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (із подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Положення статті 30 Закону України "Про державну таємницю" від 21 січня 1994 року №3855-ХІІ, пунктів 2, 5 Положення про види, розміри і порядок надання компенсації громадянам у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року №414, слід розуміти так, що необхідною умовою отримання компенсації у зв'язку з виконанням робіт, які передбачають доступ до

державної таємниці, є наявність в особи допуску до державної таємниці (на підставі якого надається доступ до державної таємниці), та не обов'язково залежить від виконання робіт/завдань та/або посадових обов'язків, які вимагають доступу до державної таємниці чи з огляду на поставлені завдання передбачають виникнення необхідності у такому доступі.

2. Допуск до провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, наданий відповідно до законодавства про державну таємницю судді чи працівнику апарату суду, які працюють за посадами згідно з номенклатурою посад працівників, перебування на яких потребує оформлення допуску та надання доступу до державної таємниці, за суттю та правовою природою в умовах режимних обмежень вважати таким, що дає право особі на отримання компенсації (доплат до посадового окладу) на постійній основі.

**Голова
Ради суддів України**



Б.С. Моніч